

Legfontosabb tudnivalók terménydiverzifikáció követelményéről

A terménydiverzifikáció követelménye a 1307/2013/EU rendelet 2013. decemberi megjelenése óta része a hazai jogrendnek is, a hazai megvalósítás gyakorlati végrehajtásához szükséges szabályokat a 10/2015 (III.13.) FM rendelet II. fejezete tartalmazza. A 2014. évi őszi munkák segítése érdekében szeptemberben 12-én a minisztérium közzétette a „Legfontosabb tudnivalók a zöldítésről az őszi vetéshez” c. tájékoztatóját. Jelen tájékoztató a feltétel teljesítéséhez kíván gyakorlatorientált segítséget nyújtani.

1) A terménydiverzifikáció szabályozásának számos olyan részlete van, melyekre a 10 hektár szántónál többet használó gazdálkodóknak kiemelt figyelmet kell fordítaniuk. Az egységes kérelemben az idei évtől a kérelembenyújtásra nyitva álló időszakban a tárgyévi első növényen túl a tervezett összes másodvetést (maximum 4 db) ajánlott bejelenteni, mert egyes esetekben (ti. a korán, május-júniusban lekerülő kultúrák után) kiemelkedő szerepet kaphatnak, mint a terménydiverzifikációban elszámolható növénykultúrák.

2) A növénykultúrák nemzetség- és faj szerinti megkülönböztetésén túl a gazdálkodóknak figyelemmel kell lenniük arra, hogy az elszámolni kívánt növénykultúrák a terménydiverzifikáció szempontjából figyelembe veendő időszakban mennyi ideig vannak jelen a gazdálkodó bejelentett szántóterületein. Vagyis azok a kultúrák vehetőek figyelembe, amelyek a tárgyév **május 1-jétől szeptember 30-ig terjedő időszakban** a leghosszabb ideig vannak jelen a mezőgazdasági termelő bejelentett parcelláin.

3) Fontos kiemelni, hogy a május1.- szeptember 30. közötti öt hónap egy olyan „időablak”, amelyen belül valósulhat meg a terménydiverzifikáció. Minden tábla vonatkozásában azt kell nézni, hogy az öt hónapos időablakon belül melyik növény van a leghosszabb ideig jelen, függetlenül attól, hogy őszi- vagy tavaszi vetésű növényről, a gazdálkodás szempontjából a legnagyobb értéket képviselő vagy másodveteményről van szó.

4) Ahhoz, hogy az MVH meg tudja állapítani, hogy másodvetések esetében egyazon területen a terménydiverzifikáció szempontjából tárgyévben mely kultúrát kell figyelembe venni, a gazdálkodóknak az egységes kérelemben a vetési időpontokat be kell jelenteniük, hiszen ettől az időponttól – és nem pedig a mag kikelésétől- tekinthető a növény az adott táblán jelenlévőnek.

Nézzünk példákat a terménydiverzifikációra:

1. Első és legkövethetőbb teljesítése a terménydiverzifikációnak, ha a gazdálkodó egy időpontban három különböző táblán, három különböző növénykultúrát termeszt a május 1. és szeptember 30. közötti időszakban, egymással párhuzamosan.

55 ha össz.	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember
1. tábla 31 ha	„A” növény (pl. őszi árpa)				
2. tábla 14 ha	„B” növény (pl. kukorica)				
3. tábla 10 ha	„C” növény (pl. napraforgó)				

Ebben a példában a legnagyobb területet elfoglaló növény az őszi árpa (56%), míg a két legnagyobb területet elfoglaló növény az őszi árpa és a kukorica (együtt 82%), tehát nem sérül a maximális arányokra vonatkozó rendelkezés sem (75, ill 95%).

- Ha egy gazdálkodónak három különböző növénykultúrát kell termesztene, de az egész területet ősszel bevetette búzával, akkor másodvetés vagy ökológiai jelentőségű másodvetés nélkül a terménydiverzifikáció követelményének nem tud megfelelni. (Feltéve, hogy nem szeretné zölden kitarcsázni a búza egy részét, hogy mindenképpen párhuzamos termesztéssel feleljen meg a terménydiverzifikáció követelményének.)

Ilyen esetben a legjobb megoldás az, ha a három különböző növény termesztésére kötelezett gazdálkodó két ökológiai jelentőségű másodvetést valósít meg úgy, hogy a búzát az időjárás függvényében június végéig-július elejéig betakarítja, elvégzi a tarlóhántást és július első felében-közepén elveti a két ökológiai jelentőségű másodvetést a szabályoknak megfelelően (különböző nemzetségekbe tartozó fajokból álló keverékeknek kell lenniük, melyek a zöldítési rendelet szerinti fajlistában meghatározott fajokból állhatnak). Fontos, hogy az ökológiai jelentőségű másodvetés vetése lehetőleg július elején úgy történjen meg, hogy az elvetett növény vagy növények az időablakon belül –napokban számítva- hosszabb ideig legyenek a területen, mint az előzőekben betakarított növény (pl. őszi búza, repce) mert csak így felelnek meg annak a kritériumnak, hogy tárgyév május 1-jétől szeptember 30-ig terjedő időszakban a leghosszabb ideig vannak jelen a területen. Ha a másodvetés megfelel az ökológiai jelentőségű másodvetés követelményének, akkor ez a terület ökológiai jelentőségű területnek minősül, így ezzel a megoldással a zöldítés szántóterületre vonatkozó mindkét feltétele teljesíthető.

72 ha össz.	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember
1. tábla 23 ha	„A” növény (pl. őszi búza)				
2. tábla 42 ha	„A” növény (pl. őszi búza)	„B” növény (pl. ökológiai jelentőségű másodvetés; fehérmustár-olajretek keverék)			
3. tábla 7 ha	„A” növény (pl. őszi búza)	„C” növény (pl. ökológiai jelentőségű másodvetés; olaszperje-hajdina keverék)			

Látható a szemléltető ábrán, hogy az 1. táblán az őszi búza, a 2. táblán a fehérmustár-olajretek keverék, míg a 3. táblán az olaszperje-hajdina keverék lesz figyelembe veendő terménydiverzifikációs szempontból.

Ebben a példában a legnagyobb területet elfoglaló növény (terménydiverzifikáció szempontjából figyelembe vett kultúrákat és területeket alapul véve!) a fehérmustár-olajretek keverék (58%), míg a két legnagyobb területet elfoglaló növény a fehérmustár-olajretek keverék és az őszi búza (együtt 90,3%), tehát nem sérül a maximális arányokra vonatkozó rendelkezés sem (75, ill 95%). A legkisebb területen vetett olaszperje-hajdina keverék 9,7%-ot foglal el, így bőven teljesül az 5%-os minimumkövetelmény is.

Mint a példa is mutatja, a felreppent híresztelésekkel szemben ebben az esetben sem kell kiszántani az őszi vetést akkor sem, ha a teljes területét ugyanazzal vetette be 2014 őszén.

3. Ha egy gazdálkodónak csak két különböző növénykultúrát kell termesztene (ti. 10 és 30 ha közötti szántót használ) és zöldborsót vet, azt betakarítja május végén, utána átmenetileg üresen hagyja a területet, majd július első felében vet egy másodvetést, teljesíti a követelményt. Felhívjuk a figyelmet, hogy ebben a példában nem a zöldborsó és a másodvetés egymásutánisága miatt teljesül a terménydiverzifikáció! A teljesítés alapja az, hogy

(i) az összterületnek az a része, ahol tárgyévben csak zöldborsó szerepelt, ott a május 1. és szeptember 30. közötti időszakban leghosszabban jelen lévő növény a zöldborsó;

(ii) míg az összterületnek azon részén, ahol a zöldborsó után egy július eleji vetésű másodvetés is szerepel, ott a május 1. és szeptember 30. közötti időszakban leghosszabban jelen lévő növény a másodvetés lesz.

Mindezt vizuálisan így szemléltethetjük:

23 ha össz.	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember
1. tábla 14 ha	„A” növény (pl. zöldborsó)				
2. tábla 9 ha	„A” növény (pl. zöldborsó)		„B” növény (pl. ökológiai jelentőségű másodvetés; fehérmustár-olajretek keverék)		

Ebben a példában sem sérül a legnagyobb területen termesztett növény maximum arányára vonatkozó rendelkezés (max. 75%), mivel a 14 hektárral elszámolt zöldborsó 61%-át foglalja el a területnek.

- 5) Elengedhetetlenül fontos megemlíteni, hogy a tárgyév május 1-jétől szeptember 30-ig terjedő időszakban a leghosszabb ideig kint lévő növénykultúra nem teheti ki a szántóterület több, mint 75%-át, illetve a két leghosszabb ideig kint levő növénykultúra nem teheti ki a szántóterület több, mint 95%-át.

- 6) Szeretnénk felhívni arra is a figyelmet, hogy ahány MVH regisztrációs számon kerül beadásra egységes kérelem, annyi zöldítési egységet kell létrehozni. Ha egy gazdálkodónak több olyan vállalkozása van, melyek külön-külön igényelik a SAPS-ot és a zöldítést, akkor minden egyes vállalkozás külön „zöldítési egységet” képvisel, vagyis a zöldítés gyakorlatait egységes kérelemként külön-külön kell végrehajtani. Ugyanez a helyzet a családi gazdaságok esetében: Ha a családi gazdálkodó egyben igényli a gazdaságba bevitt összes terület után a támogatást az egy „zöldítési egységet” képvisel, de ha a terület után a családtagok külön-külön nyújtanak be kérelmet, akkor minden igénylés –amennyiben eléri a diverzifikációs mérethatárt - külön „zöldítési egységnek” minősül.

